

*Перший урок на тему:
«Є край, де найкращі у світі пісні
і цвітом чарує калина,
Де сонечко вперше всміхнулось мені, –
Це дім мій – моя Батьківщина!»*

**Підготувала:
Дерев'янка Ю.О.**

Мета:

- поглибити знання учнів про нашу державу – Україну;
- формувати національну свідомість школярів;
- розвивати пізнавальні інтереси учнів;
- виховувати любов до рідного краю, виховувати почуття патріотизму, повагу до його історичного минулого і сучасного, шанобливе ставлення до символів держави.

Обладнання:

Конституція України, плакати із зображенням Державного Прапора України, Державного Герба України, запис Державного Гімну України; карта України; записи висловів про Україну, прислів'я, приказки про рідний край.

Хід уроку

*Живи, Україно! Живи для краси,
для сили, для правди, для волі!
В. Сосюра*

I. Організація класу до уроку

Учитель:

*Доброго дня!
Сьогодні свято завітало в школу,
Бо перше вересня, і пролунав дзвінок.
Змужнілі, сонцем зласкані улітку,
Ми розпочнемо Перший наш урок.*

II. Актуалізація опорних знань учнів

1. Вступне слово вчителя:

*У всіх людей одна святиня,
Куди не глянь, де не спитай,
Рідніша їм своя пустиня,
Аніж земний в чужині рай.
Їм красить все їх рідний край.
Нема без кореня рослини,
А нас, людей, без Батьківщини.*

М. Чернявський

- Про яку святиню говориться у вірші? (*Про Україну.*)
- Як по-іншому ще можна назвати цей вірш? (*Акровірш.*)
- Чим цікаві для нас такі твори? (*Складаємо перші букви кожного рядка і утворюємо слово. У цьому акровірші ми знайшли назву своєї Батьківщини.*)

Тож, напевно, ви всі здогадалися, про що буде йти мова на нашому першому уроці? (*Про нашу Батьківщину – Україну.*)

Повідомлення теми і мети уроку

2. Хвилина мовчання

Учитель:

Подивіться, будь ласка, у вікно: шепоче замріяний вітер слова кохання річці синьоокої, а день стоїть у шелестах золота та яскравих кольорах осінніх квітів. Обнялися голубе небо і пожовкле колосся безкраїх степів. Такою ми бачимо під вересневим сонцем нашу неньку – Україну. Вона горда від того, що зуміла виховати людей, здатних об'єднатися на Майдані, вибороти справедливість. Людей, що незважаючи на агресію російських окупантів, гідно відстоюють права єдиної держави: «Україна – єдина країна!». Але на сході нашої країни йде війна. Які жахливі слова... І за ними криються людські втрати... Вшануємо пам'ять загиблим хвилиною мовчання.

Хвилина мовчання

3. Вправа «Мікрофон». Моя Україна – це...

- Є багатого країн на землі,
В них – озера, річки і долини...
Є країни великі й малі,
Та найкраща завжди – Батьківщина.
  - У всьому світі, кожен зна,
Є Батьківщина лиш одна.
І в нас вона одна-єдина –
Це наша славна Україна!
- Не забувай Шевченка спів
Про горду славу козаків.
Не забувай, що ти дитина
Землі, що зветься Україна.
  - Моя Україна, червона калина.
Журба журавлина – це земля моя.
Моя Україна – червона калина,
Надія єдина – це любов моя.

III. Організація навчальної діяльності

Учитель:

Наш урок присвячений рідній Батьківщині. Він незвичайний, бо передбачає, що ми здійснимо цікаву подорож. Нас чекають такі маршрути:

Маршрут 1. Рідний край, Україна, Батьківщина, Вітчизна.

Маршрут 2. Державні символи України.

Маршрут 3. Народні символи держави.

Маршрут 4. Народна скарбничка.

Маршрут 5. Мій край – моя історія жива.

Маршрут 6. Поради Президентів України.

Маршрут 1. Рідний край, Україна, Батьківщина, Вітчизна

Учень:

Солов'їна пісня

Одна Батьківщина і двох не буває.
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде ніколи в житті.
Чи можна забути малому ту пісню,
Що мати співала, коли засинав?
Чи можна забути ту стежку до хати,
Що босим қолись протоптав?
Тут мамина пісня лунає і нині,
Її підхопили поля і гаї,
Її вечорами по всій Україні
Співають, співають в садах солов'ї.
І я припадаю до неї устами
І серцем вбираю, мов спраглий води.
Без рідної мови, без пісні, без мами
Збідніє, збідніє земля назавжди.

М. Бакай

Учитель:

Кожна людина найбільше любить той край, де народилась і живе. Кожен пишається своєю рідною країною. Наша держава – Україна, суверенна і незалежна, демократична і правова.

- Що ж означає вислів «Україна – суверенна держава»? (Вона має право самостійно, без втручання інших держав вирішувати всі свої внутрішні та зовнішні справи.)
- А ще Україна – демократична. Це означає, що влада в ній належить народові. Тільки народ може змінювати її основи – конституційний лад.

Маршрут 2. Державні символи України

Повідомлення учнів про державну символіку

Учень:

Прапор

Прапор – це державний символ,
Він є в кожній державі.
Це для всіх – ознака сили,
Це для всіх – ознака слави.
Синьо-жовтий прапор маєм:
Синє – небо, жовте – жито.
Прапор свій оберігаєм,
Він святиня, знають діти.
Прапор свій здійсмаєм гордо,

*Ми з ним дужі і єдині.
З ним навіки є народом.
Українським в Україні.
Н. Поклад*

Учень:

Герб
*Наш герб – тризуб.
Це воля, слава й сила.
Наш герб – тризуб.
Недоля нас қосила.
Та ми зросли, ми є,
Ми завжди будем,
Добро і пісню несемо ми людям.
Н. Поклад*

Учень:

Гімн
*Слова палкі, мелодія врочиста...
Державний Гімн ми знаємо усі.
Для кожного села, містечка, міста –
Це клич один з мільйонів голосів.
Це наша қлятва, заповідь священна.
Хай чують друзі й вороги,
Що Україна вічна, незнищенна,
Від неї ясне світло навкруги.
Н. Поклад*

Звучить Державний Гімн України

Маршрут 3. Народні символи держави

Учень-екскурсовод 1:

Майже в усіх народів є улюблені рослини-символи. У нас це верба, калина, барвінок. Про це говорить прислів'я:

«Безверби і қалини нема України».

Калина – символ кохання, краси, щастя. Навесні вона вкривається білим цвітом, а восени палахкотить гронами червоних плодів. Калиною уквітчують весільний коровай, оселю; нею лікуються. Про калину складено багато пісень, легенд, приказок.

Учень-екскурсовод 2:

Почувши слово «Україна», зразу ж уявляєш вербу над водою, тополлю в полі... Можливо, ви чули пісню «В кінці греблі шумлять верби»? Окрім краси, верба дає багато користі. Вона, ніби позначка води на землі. Тому й копають криниці під вербою, бо на сухому місці це дерево ніколи не росте.

Учень-екскурсовод 3:

Легенда про барвінок

Ця рослина, коли ще не мала своєї назви, дуже заздрила запашній фіалці, бо та була у великій пошані серед людей. І тоді квітка звернулася до богині Флори, щоб та подарувала їй аромат, красу і людську любов. Але богиня не була всесильною – не могла вона нагородити рослину великою красою. Зате дала їй назву «вінка», що означає «перемога». І відтоді люди почали вбачати в барвінкові цілющу силу, яка перемагає тяжкі недуги. За це люди подарували рослині свою любов.

Маршрут 4. Народна скарбничка

Робота в групах:

Доповнити прислів'я і пояснити їх зміст

Батьківщина – мати, ... (умій за неї постояти.)

Людина без Вітчизни, ... (як соловей без пісні.)

Добре тому, ... (хто в своєму домі.)

Що країна, ... (то родина.)

За рідний край ... (життя віддай.)

Всюди добре, ... (а вдома найкраще.)

Кожному мила ... (рідна сторона.)

Маршрут 5. Мій край – моя історія жива

Учень-екскурсовод 1:

На долю нашого народу випало багато героїчного і водночас трагічного. Історія України – це історія народу, який протягом багатьох століть боровся за свою незалежність. Мабуть, ніхто не уявляє України без Запорозької Січі. Згадаймо славні імена тих, хто віддав своє життя за щастя народу та свободу: Дмитро Вишневецький – Байда, Петро Сагайдачний, Іван Сірко, Богдан Хмельницький, Максим Залізник, Іван Мазепа, Олекса Довбуш, Устим Кармелюк.

Учень-екскурсовод 2.

За кращу долю народу боролися відомі всьому світові діячі культури: Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Михайло Грушевський.

Учитель:

Ви, молоде покоління нашої держави, повинні цінувати і берегти велике та давнє прагнення наших пращурів – суверенність країни. Сьогодні, коли на сході нашої держави йдуть воєнні дії, хочеться одного: щоб скоріше скінчилося це жахіття. Єдність нашої країни героїчно відстоюють наші мужні побратими. А їх вдома чекають рідні... Багато патріотів полягли, героїчно захищаючи свою Батьківщину. Серед них і випускник нашої школи – Максим Савченко. Зовсім молодим він віддав життя за наше світле майбутнє.

Маршрут 6. Поради Президентіві України

Учитель:

Кожен громадянин держави може звернутися до Президента України. Отже, у вас є сьогодні така нагода.

Учні пишуть побажання Президентіві України

IV. Підсумки уроку

Учитель:

У I ст. н. е. римський державний діяч, філософ Цицерон на публічному виступі сказав:

«Люблять Батьківщину не за те, що вона велика, а за те, що вона твоя».

Подумайте і дайте відповідь, продовживши речення:

«Для мене Україна – це ...»

Учитель:

Незалежність України дає можливість кожному з нас стати справжнім господарем своєї землі. А для цього потрібно любити свою Батьківщину, віддавати їй розум і серце.

Ви – юний цвіт нової України,

У ваші очі дивиться народ.

Верстати шлях вам суджено єдиний:

Під кольорами сонця й неба сині –

Сягнуть в житті небачених висот.

Список використаних джерел

1. Верховець В.М. Світочі України / В.М. Верховець. – Х.: «Горсінг Плюс», 2010.
2. Години спілкування. 5-8 кл. – Х. : Видавнича група «Основа», 2013.
3. Гусак С.В. Легендарні постаті України / С.В. Гусак. – Х.: «Горсінг Плюс», 2009.
4. Із народної криниці: [посібник для закладів освіти та культури] / автор-упорядник Л.А. Сердуніч. – Видавництво : Городок, 2011.
5. Кращі позакласні заходи. Учитель року. Вип. 2. / Укладач Є.І. Науменко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2008.
6. Попова О.А. Живлюще джерело. Кращі прислів'я та приказки українського народу / О.А. Попова. – Донецьк: БАО, 2008.